

MIRCEA STREINUL

Mircea STREINUL (2.01.1910, Cuciurul Mare, Cernăuți – 17.04.1945, București), scriitor român, după școala primară din satul natal (1919–1922), urmează Liceul „Aron Pumnul” din Cernăuți (1922–1928), și tot aici Facultatea de Teologie (1928–1932). De foarte tânăr, practică diverse profesii (ziarist, referent de presă, director de librărie, cenzor la Direcția Presei din Ministerul Propagandei), remarcându-se printr-o fructuoasă activitate editorială. Animator în anii '30 al grupării *Iconar*, înființează o editură, apoi o revistă cu același nume, devenind ideologul celei mai importante mișcări literare din Bucovina românească. Din 1938, vicepreședinte al Societății Scriitorilor Bucovineni, este prim-redactor la „Glasul Bucovinei”. Colaborează cu „Azi”, „Gândirea”, „Vremea”, „Universul literar”, „Revista Fundațiilor Regale” ș.a. Se stinge la București, fiind înmormântat la cimitirul Bellu.

Autor prolix, publică în doar 12 ani peste 20 de volume, de poezie – *Cartea de iconar* (1933), *Itinerar cu anexe în vis. Cartea pământului* (1934), *Divertisment* (1935), *Tarot sau Călătoria omului* (1935), *Zece cuvinte ale fericitului Francisc din Assisi* (1936), *Comentarii la „Poeme într-un vers” de Ion Pillat* (1936), *Corbul de aur* (1938) – și de proză – *Ion Aluion* (1938; Premiul „Ioan Al. Brătescu-Voinești” al Ministerului Educației Naționale), *Viața în pădure* (1939), *Drama Casei Timoteu* (1940), *Lupul din Țara Huțulilor* (1941), *Oameni de noapte* (1941), *Prăvălia diavolului* (1942), *Soarele răsare noaptea* (1943), *Băieți de fată* (1944) ș.a.; semnează traduceri din Georg Trakl, Carlo Goldoni, Richard Llewellyn, Robert Graves, Rudyard Kipling, Luigi Pirandello.

„*Cartea sa e tristă. E dureros de tristă, ca toate cărțile mari. Ea lasă în gură un gust amar și în ochi o culoare vânătă, de oțel, în ale cărui reflexe abia se alege, ca între ape, firul luminos, dar hotărât, al conștiinței de sine, formulată, în sfârșit, în întreaga ei plinătate, pe pământul și în limba unei Românie, care de această unitate avea nevoie mai presus de orice.*”

Miron Radu PARASCHIVESCU

CARTIER POPULAR

Mircea STREINUL

Drama Casei Timoteu

Roman

CARTIER

CARTIER

Editura Cartier, SRL, str. București, nr. 68, Chișinău, MD2012.
Tel./fax: 022 20 34 91, tel.: 022 24 01 95. E-mail: cartier@cartier.md
Editura Codex 2000, SRL, Strada Toamnei, nr. 24, sectorul 2, București.
Tel./fax: (021) 210 80 51. E-mail: romania@cartier.md
cartier.md

*Cărțile CARTIER pot fi procurate online pe shop.cartier.md
și în toate librăriile bune din România și Republica Moldova.
Cartier eBooks pot fi procurate pe iBooks, Barnes & Nobles și pe cartier.md*

LIBRĂRIILE CARTIER

Librăria din Centru, bd. Ștefan cel Mare, nr. 126, Chișinău. Tel./fax: 022 21 42 03.
E-mail: librariadincentru@cartier.md
Librăria din Hol, str. București, nr. 68, Chișinău. Tel./fax: 022 24 10 00.
E-mail: librariadinhol@cartier.md

Colecția *Cartier Popular* este coordonată de Gheorghe Erizanu
Editor: Gheorghe Erizanu
Lectori: Victor Pânzaru, Em. Galaicu-Păun
Coperta: Vitalie Coroban
Design/tehnoredactare: Marina Darii
Prepress: Editura Cartier
Tipărită la Combinatul Poligrafic

Mircea Streinul
DRAMA CASEI TIMOTEU
Ediția a IV-a, iunie 2017

Prima ediție a apărut la Editura Cultura Românească, București, 1941
Ediția a II-a: Editura Librăriei Remus Cioflec, 1944
Ediția a III-a: Editura Timpul, Iași, 2001

© 2017, Editura Cartier pentru prezenta ediție. Toate drepturile rezervate.
Cărțile Cartier sunt disponibile în limita stocului și a bunului de difuzare.

Aprobat de Comisia de selecție pentru editarea cărții naționale
și editat cu contribuția Ministerului Culturii.

Descrierea CIP a Camerei Naționale a Cărții
Streinul, Mircea.

Drama Casei Timoteu: roman/ Mircea Streinul; cop.: Vitalie Coroban. –
Chișinău: Cartier, 2017 (Combinatul Poligrafic). – 320 p. –
(Colecția „Cartier popular”/ coord. de Gheorghe Erizanu,
ISBN 978-9975-79-891-4). 800 ex.
ISBN 978-9975-86-171-7.

821.135.1-31

S 90

*Ziua să zici: „O, de s-ar face seară!”,
iar seara să zici: „O, de s-ar lumina de ziuă.”*

Deuteronomul

Prolog

Sub spânzurătoare

— A venit? întrebă, poate pentru a zecea oară în ziua aceea posomorâtă și friguroasă, domnul Igel, directorul închisorii, chinându-și mustățile arse de nicotină, care ascundeau sărăcia unei guri cu abia doi-trei dinți în gingiile de o culoare neplăcută ca a râmelor.

Răspunsul, negativ și de astă dată, îl scoase din sărite și, nemaivând răbdare să stea la biroul imens ca o criptă, acoperit cu colecții de legi și dosare voluminoase, legate cu șnururi, pecetluite și unsuroase, domnul director Igel se duse șchiopătând la fereastră, să privească spânzurătoarea din mijlocul curții vaste și pavate, pe care o înconjurau zidurile mohorâte și roase de intemperii ale penitenciarului din „Austria-Platz”.

— Hm! făcu domnul director, încercând să ghicească dacă ploaia asta afurisită va continua să-i frământeze și mâine bielele oase chinuite de reumatism.

Omul de serviciu, obișnuit să-i citească gândurile, spuse respectuos:

— De mâine se-nseninează, domnule director!

Bătrânul, care crezuse că e singur în camera imensă și dușmănoasă, tresări speriat:

— Erai aici? Poți să te duci, Iancic. Adică, stai! Îl rog pe domnul subdirector Pasternak să poștească încoace. Dar imediat! M-ai înțeles? Imediat! Du-te! Mai ești aici?

Omul de serviciu dispăru ca o umbră după ușa îmbrăcată în piele sângerie și bătută cu ținte lucitoare de alamă.

— E-n toane bune der alte Herr? se-ngrijoră subdirectorul Pasternak, culegându-și ochii dintr-o carte, pe care o feri instinctiv de privirea curioasă a lui Iancic.

— Nu prea. Ploaia-l cam scoate din sărite pe domnul director. Afurisită boală reuma! Mă-ncearcă și pe mine câteodată, blestemata! deveni familiar camerierul.

„Domnul Igel iar o să-mi țină o conferință despre decadența disciplinei administrative și despre lipsa mea de patriotism...” – oftă subdirectorul, ale cărui sentimente de simpatie pentru social-democrații de la Viena, unde studiasse, erau cunoscute în întreg orașul.

Trecându-și mâna peste părul tuns cu mașina nr. 3, murmură un „Lua-l-ar dracu’!”, care se referea la „maniacul și senilul Herr Direktor”, și se grăbi să bată foarte-foarte respectuos la ușa „Diavolului șchiop”.

— Ia loc, domnule subdirector Israel Pasternak! și mâna osoasă și cu vine umflate a directorului indică un fotoliu cu arcuri plesnite, care împungeau nemilos pielea neagră, sco-rojită de vechime.

Pasternak se conformă și numai cu greu se decise să-și ridice privirea voalată de ochelari la fața omului de a cărui limbă ascuțită tremurau până și pietrele penitenciarului din Cernăuți.

— Ei, ce ne facem, Pasternak?

Cum subdirectorului nu-i trecea prin cap despre ce e vorba, superiorul său se enervă și strigă de se auzi până-n coridor:

— Ce te uiți așa la mine? Evident că mă gândesc la călău. Bine-nțeles, dumneata n-ai habar de nimic! Măine-dimineață

trebuie să fie spânzurat un om aici, dar onorabilul domn Israel Pasternak se distrează cu romanele acelea imorale, pe care m-aș jena să le iau în mână. Domnul consilier mi-a comunicat că Timoteiu trebuie executat neapărat mâine în zorii zilei. Cererea de grațiere a fost respinsă de prea luminatul nostru Împărat, așa că... Hm! Doamne, Dumnezeule! Afurisit lucru...

— Cred că diligența de la Lemberg nu va întârzia prea mult și condamnatul va putea fi...

— Dumneata crezi! Dumneata crezi! Crezi! Crezi! Crezi! Puțin mă interesează ce crezi dumneata! Dacă nu întârzie adresa către directorul închisorii din Lemberg, călăul era încă de ieri aici! Dar dumneata ai alte griji... Romane! Ca mâine o să aflu că întreții vreo... Na! Atâta ți-ar trebui! Eu nu admit cocote în casa funcționarilor mei.

„Afurisit individ! Doamne, greu e să ai un director bolnav de reumatism! Și măgarul acela de Iancic nu și-a putut ține gura cu cărțile mele...” – se gândi amărât și furios Pasternak, rozându-și nervos unghiile tăiate în formă de semilună.

— Dacă până la orele șase seara călăul nu va fi aici, să faci o adresă către domnul consilier și să mi-o aduci s-o semnez. Și bagă de seamă să nu mi-o scrii pe coperta vreunui roman de-al dumitale! pufni batjocoritor Igel.

„Mânia zeilor asupra ta!” se gândi și mai furios subdirectorul, ridicându-se să plece.

— La câțiva pași de noi un om își așteaptă moartea și dumneata ești de-un calm atât de nesimțit, încât... încât... pleacă, domnule!

Pasternak se retrase cu o adâncă plecăciune și închise fără zgomot ușa după sine. În coridor, se izbi de Iancic, care-și permise să-l întrebe perfid:

— Cum l-ați găsit dispus pe Herr Direktor?

Subdirectorul clătină evaziv din cap și-și jură să nu-i mai dea niciodată bacșișuri Kammerdienerului „impertinent și șmecher”.

În biroul său, directorul se plimba tot mai nervos încoace și-ncolo. Încercase să citească o revistă de criminalogie din Viena, dar după cinci minute o aruncă plictisit și enervat. Așezându-se iarăși la birou, deschise dosarul celui ce-și aștepta moartea și reciti poate pentru a suta oară:

Culpa: crimă premeditată;

condamnatul: Inochent Timoteiu, agricultor, în etate de 24 de ani, în deplinătatea facultăților mintale;

victima: Toader Timoteiu, părintele condamnatului;

sentința: condamnare la moarte prin strangulare.

Directorul își apăsă cu pumnii săi uscați și mici tâmplele și gemu. Niciun condamnat nu-l tulburase atât de mult ca acest Inochențiu Timoteiu. Dorise din toată inima ca împăratul să-l grațieze și, prin absurd, chiar sperase acest lucru. Totul îi părea atât de ciudat, încât, împotriva realității, se-ntreba dacă Inochent Timoteiu comisese într-adevăr crima aceea, care pasionase cercurile judiciare din întreaga Austrie.

Seara începuse să se lase prin ploaia mărunță, care-l îmbolnăvea pe director, și Iancic aprinse lampa chioară de pe birou. Pasternak aduse adresa de amânare a execuției, când camerierul se-apropie pe vârful picioarelor, plecându-se ca pentru a spune ceva tainic.

— Domnule director... Nu mai e nevoie să iscăliți... A venit... A venit chiar acuma... Așteaptă în coridor...

— A venit..., și directorul se scutură ca de frig. Să se prezinte!

Călăul, îmbrăcat într-o largă manta de călătorie, își făcu sfios apariția.

— Să trăiți, domnule director! Am primit abia ieri ordinul... Cu toate că l-am primit cam târziu, aș fi sosit mai curând, însă drumurile-s grozav de defundate. În Galiția plouă de-o săptămână... Când trebuie să aibă loc execuția?

— Măine în zorii zilei. Deci pe la orele cinci... Apucă-te imediat de lucru... Iar dumneata, Pasternak, vezi să i se pună la dispoziție toate cele necesare.

— Am înțeles... Să trăiți, domnule director!

Călăul ieși urmat de Pasternak.

Oftând, directorul îi porunci lui Iancic s-aprindă un felinar.

— Du-mă la condamnat.

O luară prin coridoarele întortocheate ale închisorii. Pașii lor răsunau a piatră goală; umbrele tremurau pe zidurile mucegăite; câte-un șobolan chițăia înspăimântat de lumină, încurcându-se între picioarele camerierului care mergea înaintea directorului. O tăcere aproape nefirească domnea în această clădire uriașă, ale cărei coridoare fără sfârșit dădeau impresia unui labirint. Niciun lanț nu se mișca. Deținuții parcă își țineau răsuflarea și noaptea mocnea a umezeală în ziduri, iar lumina felinarului părea un fluture cu zbor nesigur.

În curte, călăul și ajutoarele sale controlau spânzurătoarea, de-al cărei cârlig fusese prinsă o frânghie nouă, căci cea veche putrezise.

Apoi, ajutoarele călăului trecură în atelierul de tâmplărie al închisorii, ca să pregătească sicriul, și, în curând, loviturile surde ale topoarelor sparseră liniștea nopții. Fiecare lovitură parcă bătea un cui în inima deținuților, care începeau să se agite surd în celulele friguroase și pline de șobolani pitiți în ungherele umede.

Iancic veni la călău:

— Domnul director m-a trimis să-ți arăt odaia dumată... Am făcut și-oleacă de foc, că noaptea aiasta are să fie cam răcoroasă... Sunt trei paturi în ea...

— Nu-i nicio grabă, domnule Iancic. Mai bine să fumăm o țigară aici, sub streșină, pân-or termina ajutoarele mele cu sicriul. Doamne, cumplit m-a zdruncinat călătoria asta! Mi se părea mereu că nu se mai sfârșește... Așa niște ploii n-au mai pomenit din opt sute trezeci! Potop, nu alta!

Călăul avea o voce moale, obosită și, uneori, abia șoptită. În etate de 50 de ani, părea, totuși, mai bătrân și avea o privire sfioasă de om nenorocit. Îmbrăcat în haine cuviincioase, cam demodate, făcea impresia unui negustor. Lui Iancic îi plăcea să stea de vorbă cu dânsul, căci călăul știa întotdeauna o mulțime de noutăți sau de istorii ciudate cu iz mucegăit de cimitir.

— Am avut de lucru în ultimul timp. Alaltăieri, am spânzurat o femeie la Lemberg. Și-a ucis ibovnicul, ca să-l prade. Urât s-a mai zăbătut! M-a zgâriat, m-a mușcat... A trebuit să-i leg mâinile. Da' aiesta, al vostru, ce-a făptuit? Ha? Am auzit că-i un biet tinerel... Tare mă ustură inima când trebuie să execut un om tânăr...

— Și-a omorât tatăl.

— Țțț! Cumplit lucru!

Capătul țigărilor lucea în întuneric. Ploaia ropotea acuma și acoperișul de tablă al clădirii suna ca o darabană. Pe stradă, trecea uneori câte-o căruță, însă hurelul roților abia de se auzea prin zgomotul ploii.

În celula condamnatului la moarte nu pătrundea niciun sunet. Flacăra felinarului pâlpâia sărac, așa că ungherele rămăneau întunecate, ascunzând țesăturile păianjenilor. Directorul se-așezase pe-o laviță și se gândea cum să înceapă. Celorlalți condamnați la moarte, care trecuseră pe-aici, le spusese în-

totdeauna brusc, fără milă: „Măine ai să fii spânzurat! Să-ți trimit un preot?” – dar acestuia parcă nu-i putea vorbi astfel.

— Şezi, măi băiete..., îl îndemnă cu glas blând directorul.

Condamnatul se supuse şi se-aşeză pe scândura goală a patului de fier.

— Măi băiete... Măria sa împăratul... a... respins cererea ta de graţiere... Dumnezeu să te ierte, căci mâine-dimineaşă... mâine dimineaşă, ştii tu... Hm!

Flăcăul dădu din cap c-a înţeles.

Directorul reluă cu glas stins şi jalnic:

— Cum de ți-ai ucis tatăl, măi băiete, că doar ești om întreg și cu judecată?

Flăcăul își strânse a tăcere încăpățânată dinții.

Renunțând să insiste, directorul oftă; apoi, continuă:

— A fost vara ta pe la noi...

Condamnatul se ghemui în sine și ochii îi luciră atât de chinuit, încât bătrânul funcționar simți o milă cum n-o avusese, niciodată, față de nimeni.

— Vara ta a născut. E băiat.

Flăcăul sări în picioare; părea buimac; apoi, ochii îi sticliră de bucurie, însă – aproape imediat – își reluă vechea înfățișare și se-aşeză iarăși pe marginea patului, care scârțâi jalnic din încheieturile ruginite.

Directorul făcu o ultimă încercare:

— De ce vrei să duci în mormânt taina omorului tău? Tăcând, iei cu tine un păcat cumplit de greu asupra ta.

Văzând că nu va mai putea scoate nimic din gura băietanului, directorul se ridică.

— Îți trimit un preot...

Timoteiu dădu negativ din cap și directorul plecă mai turburat decât venise. După câteva minute, se arătă călăul,

care-i scurtă condamnatului părul de la ceafă. Terminând, îl îmbie cu o țigară; flăcăul o primi, fumând-o lacom. De crimă, călăul nu pomeni nimic. Știa că nu are niciun sens să discute despre culpa lor cu condamnații. În schimb, îl încurajă cu multă simpatie pe Inochent, care-l privea ca dintr-o depărtare nesfârșită.

— Să n-ai nicio teamă... Moartea prin spânzurătoare n-are nimic îngrozitor în ea. Aproape că nici n-o simți. Aș putea spune că e chiar plăcută... Mai rău îi în Franța, căci acolo le taie oamenilor capul. Așa însă nici nu prinzi de veste că mori. Să știi, dragule, că am mâna pricepută la legarea lațului... – și, lăsându-i un pachet întreg de țigări, se duse, căci Iancic îl aștepta ca să meargă amândoi la o cârciumă din Mehlplatz, unde se petrecea bine, căci erau și femei frumoase acolo; în stradă călăul îi spuse lui Iancic: – Săracu' băietan! Are ochi atât de blânzi... Cum de-a ucis?

— N-a vrut să mărturisească din ce pricină și-a omorât părintele. Jurații erau tare mândioși că nu puteau scoate nicio vorbă de la dânsul. Amu, are un băiat, făcut cu o vară de a lui, pe care tot Timoteiu îl cheamă.

Încet-încet, trecură la alte subiecte. Lui Iancic îi plăcea să discute cu călăul. Amândoi holtei bătrâni și se-nțelegeau bine întreolaltă. „Săracu' Laufer...” – își spunea de multe ori Iancic. „Ce-i de vină dacă e călău?” – și făcea un semn nelămurit către cer.

Amândoi petrecură până aproape de miezul nopții, când se despărțiră cu asigurări reciproce de amicitie eternă. Laufer ajunse pe la ora 1 din noapte acasă, căci se tot oprise în drum, vorbind verzi și uscate cu felinarele, care aveau chef strașnic de taifas. În odaia din parterul închisorii era cald și plăcut, căci Iancic nu economisise cu lemnele înainte de a ieși în oraș.

Făcând lumină, Laifer constată că primele două ajutoare se duseseră de asemenea să colinde „Cernowitz”-ul și încă nu se întorseseră. „Bieții băieți au prilejul să petreacă și ei olecuță, săracii...” – mormăi călăul. La Lemberg, cele două ajutoare nu se puteau apropia de nicio femeie, căci toată lumea le cunoștea ocupația, și trebuia să trăiască asemenea unor păgâni. Laufer îl trezi pe cel de al treilea ajutor, tinerelul a cărui mustață abia mijea deasupra buzelor roșii ca focul.

— Haide, mă! Trage-mi ciubotele!

— Mișcă-te odată! se stropși Laufer, însă stropșeala era doar de formă, căci călăul îl apucă mângâietor de părul roșu, care părea o flacăra de aur, și-l bătu cu palma peste ceafă. Hai, măi, hai! Așa! Trage și cealaltă ciubotă... Da' de ce nu te-ai dus și tu în oraș, ha?

— Ce era să caut? căscă somnoros ajutorul.

— Ce era să cauți?! Na! Asta-i bună! Să fiu eu în locu' tău... Thii, să am numai douăzeci de ani! Aș ști ce să caut... Stinge lumânarea și marș la culcare, prostule! Mișcă, mă! Mișcă!

După câțva timp, oftă:

— Cine te-a pus să te faci ucenic de călău?

La orele 4, un gardian bătu în geamul odăii. Laufer bojbăi prin întuneric și aprinse un fanar; apoi, își scutură ajutoarele, care, încă amețite de băutură, ar fi avut mare poftă să mai doarmă.

— La treabă, băieți, la treabă! După ce terminăm, vă puteți culca iarăși! le promise dânsul, deși știa prea bine că, după orice execuție, nimeni din ei nu mai reușește să-și închidă ochii, ci se pune să bea până la pierderea cunoștinței.

Se-mbrăcară în grabă și ieșiră în ogradă. Un gardian aprinse o torță și-o înfipse lângă spânzurătoare, așa că zidurile

interioare ale închisorii luaseră o culoare roșie, de iad. Ploaia nu contenise. Bălțile, în care se oglindea torța, păreau de sânge.

— Afurisită vreme! Îmi distruge nervii... se plânse călăul. Mă! De ce dracu' nu pui scaunul sub spânzurătoare? Umezești bine ștreangul, dacă nu l-a umezit ploaia destul, și ungeți-l cu săpun! De toate trebuie să am eu grijă... se tângui dânsul, tușind sec. N-am văzut oameni mai lăsători decât voi!

Ajutoarele făcură întocmai și, apoi, aduseră sicriul. Mai în umbră, aștepta un furgon, la care erau înhămate două gloabe ca vai de ele. În curând, se luminară câteva ferestre; venise directorul. Laufer se prezentă imediat la dânsul.

— Gata? Totul în ordine?

— În ordine, domnule director, raportă călăul, luând poziție de drepți.

Peste un sfert de oră, Laufer și două din ajutoarele sale intrară în celula condamnatului. În tot spectacolul execuției, acestea era momentul cel mai penibil pentru călău, căci unii condamnați strigau și se-apărau cu-nverșunare, așa că trebuia să se-ntrebuințeze forța.

Inochent Timoteiu însă era liniștit și călăul fu foarte bucuros de acest lucru.

— Ia o gură de rom. Poți lua și două, că nu mă supăr... și-i întinse sticla cu băutură; condamnatul făcu un gest de refuz; totuși, pe urmă, înghiți câteva guri. Așa, măi băietane! Să-ți leg mâinile?

— Trebuie numaidecât?

— Nu, dar e mai bine. Că, la Lemberg, am avut o mare belea cu o femeie căruia nu i le-am legat...

Flăcăul se supuse. Călăul îi vârî o țigară între buze și i-o aprinse. Preotul de la biserica Sfântul Nicolae, care fusese

chemat să-l asiste pe condamnat, murmura rugăciuni într-un ungher și glasul curgea lin ca o cântare de îngeri.

— Nu te gânde la nimic, băietane... Nu mai gânde la nimic..., îl îndemnă călăul. Totul are să fie foarte ușor... Să nu te sperii, că, atunci, e mai rău... Fii liniștit, cât mai liniștit... Și să nu-ți încorzi trupul.

Directorul aștepta în coridor.

Inochent păși calm în întuneric și, urmat de ceilalți, o luă înainte; cineva ridică fanarul, ca Timoteiu să vadă drumul. Directorul se-apropie cu o implorare în ochi de condamnatul care parcă zâmbea cuiva nevăzut. Flăcăul se-opri și fu cuprins de milă pentru omul de lângă sine, omul care voia să știe cu orice preț.

— Inochent Timoteiu, poate că vrei să spui de ce l-ai omorât pe tatăl tău...

Flăcăul dădu încet cu mâinile într-o parte, ca și cum ar fi vrut s-alunge pe cineva sau să-și facă loc printre văpăile cine-știe-cărui foc necruțător.

— Da. Am să vă spun. L-am ucis, *fiindcă am luptat cu diavolul.*

— Ai luptat cu diavolul? întrebă aiurit directorul, care părea foarte palid în lumina fanarului.

— Da. Iată, v-am spus taina. Și, de-aici, începe altă taină, pe care n-o mai pot spune, fiindcă n-o știu. Fiindcă nimeni nu poate s-o știe. Nimeni... Numai Dumnezeu!

Spre marea sa mirare, Pasternak văzu, la lumina fume-goasă a fanarului, pe care unul din ajutoarele călăului îl tot agita deasupra tuturor, că directorul are lacrimi în ochi și, pentru prima dată de când era funcționar la penitenciarul din Cernăuți, avu o undă de simpatie față de morocănosul și nesuferitul său superior.

În curte se adunaseră reprezentanții autorităților obligate să ia parte la execuție, personalul închisorii, corespondenții ziarelor din Viena și reporterii celor locale. Alt public nu fusese admis să asiste la sinistrul spectacol, care avea să se desfășoare în curând.

Ploaia tot nu stătuse și vântul bătea mâniaș, aruncând rafale de apă în obrajii celor prezenți. Văpaia torțelor, care se oglindea în geamurile clădirii, înfloreau cu lumini fioroase spânzurătoare, al cărei ștreang se legăna în bătaia vântului. Câțiva domni, chinuți de astmă, reumatism și alte boli bătrânești, își deschiseseră umbrelele spre scandalizarea președintelui de tribunal, care era de părere că, astfel, se diminuează solemnitatea execuției. Corespondenții ziarelor din Viena, afișându-și cu morgă superioritatea față de reporterii locali, formaseră un grup aparte, discutând chestiuni profesionale, ca să-și alunge nervozitatea. Funcționarii penitenciarului, obișnuți cu execuțiile, se țineau cel mai bine. Unul vorbea despre o partidă de taroc, la care pierduse 5 florini, însă un „țâșt!” energic al președintelui îi închise gura.

Poarta interioară a clădirii se deschise încet, cu un uriaș scârțâit de rugină.

Amuțiră cu toții.

Întâiul se arată directorul; apoi, umil, Pasternak; după ei, doi gardieni, urmați de condamnat și de preot; peste câteva clipe, ieșiră călăul și ajutoarele, care se grăbiră să ajungă la spânzurătoare înaintea convoiului.

Ochii tuturor se ațintiră asupra lui Inochent Timoteiu, care se apropia calm de mijlocul curții. În dreptul sicriului, condamnatul se opri o clipă, privindu-l cu o nemăsurată curiozitate. Laufer, fiindu-i milă, îl luă de braț și-l duse mai

departe, sub spânzurătoare, întorcându-l cu spatele către sicriul care aștepta cu capacul pus deoparte.

Președintele, preocupat și nervos din cale-afară, făcu semn să se dea citire sentinței. Cum ploaia răpăia prea puternic, nu se distinse aproape niciun cuvânt. La urmă, președintele îl întrebă pe condamnat:

— Mai ai vreo dorință?

Ziariștii își ascuțiră urechile și-și pregătiră creioanele, însă – spre marea lor deziluzie – Inochent Timoteiu răspunse după o scurtă șovăire:

— Nu.

Imediat, ajutoarele călăului se repeziră la el și-l urcară pe scăunaș; Laufer se apropie, șovăind ca niciodată, și-i puse ștreangul în jurul grumazului; apoi, îl întrebă după tradiția de veacuri a călăilor, așteptând cu ochii mari răspunsul:

— Iartă-mă, Inochent Timoteiu...

— Dumnezeu să te ierte, călăule.

Laufer îi mulțumi din privire; închizându-și ochii, trase brusc scăunașul și Inochent începu să se bălăbănească în gol. Cu încetul, fața i se învineți, dar nu deveni hidoasă ca la alții spânzurați, ci-și păstră blândețea calmă din viață. După vreo zece minute, trupul fu dezlegat și medicul legist constată moartea.

— Ai lucrat bine, domnule Laufer. Fractura coloanei vertebrale. Moarte aproape instantanee... Ești un adevărat maestru.

— Dumnezeu a fost milostiv cu el..., șopti călăul și se grăbi să dispară turburat în odaia sa; restul îl făceau cele trei ajutoare.

Pe vremea aceea, autopsierea cadavrului execuțiilor nu era obligatorie. Medicul, care, după cum susținea și Pasternak, era un sentimental incorigibil, se uită cu milă la bietele rămășițe pământești ale lui Inochent: „La ce să-l mai ciopârțesc?” – își

spuse. – „Nu mai sunt tânăr și secretele vieții au încetat să mă pasioneze...” – așa că lăsă în seama ajutoarelor cadavrul, care și începuse să-i piardă căldura sub căderea ploii mărunte și bătute de vânt.

În timp ce lumea se-mprăștia, trupul lui Inochent Timoteiu fu aruncat în sicriu; directorul se înfioră la zgomotul pe care-l făcu ceafa mortului lovindu-se de marginea capacului; după ce sicriul fu urcat în furgon, preotul spuse o scurtă rugăciune și poarta cea mare a penitenciarului se deschise larg, ca trupul flăcăului să fie dus prin ploaie și vânt spre cimitir și înmormântat sub gard în afara lui, laolaltă cu hoituri de câini și de pisici.

Cele două ajutoare mai în vârstă se îndepărtară și ele de lângă spânzurătoare, ca să se înfunde într-o cârciumă din „Austria-Platz”. Numai cel cu părul roș intră după călău, ca să se întindă lângă el și să plângă neostenit, în timp ce, afară, vântul urla nebunește la fereastră și ploaia se revărsa cenușiu în lumina zorilor apropiate. Laufer își strângea pumnii. Suferința băiețandrului de-alături îl înnebunea.

— Lasă, măi! strigă el. N-am destul nervii mei? Să ți-i suport și pe-ai tăi? Însă mâna i se așeză blând pe creștetul celui care plângea.

În biroul său urât și friguros, directorul își înfundase în mâini capul, peste care lumina sărăcăcioasă a lămpii tremura ca o apă tulbure.

Iancic își permise să tușească respectuos, dar domnul Igel nici nu se mișcă. Atunci, cu prudență, ca să nu-l smulgă din gânduri, camerierul luă din cuier blana și-o puse pe umerii directorului, căci în odaie se făcuse deodată un frig ca de iarnă.

Plecându-se, Iancic văzu că obrajii lui Herr Direktor sunt umezi – însă nu din cauza ploii...